

DELAVSKA**PRAVICA****Glasilno krščanskega delovnega ljudstva**

Izbija vsak četrtek pop. v službah prometa dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Neodkrita pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka št. 150 — Cena: za 1 mesec št. 5-, za 3 mesece št. 15-, za pol leta št. 30-, za leto št. 60- (vključno) — Oglas: po dogovoru

Oglas, reklamiranje in naročila na uprave Delavske pravice, Miklošičeva cesta 29, I. nad. Telefon 2666. Štev. čekovnega računa 14.990

Srečko Zumer:

38 let

V petek dne 16. junija je preteklo 38 let, odkar je dr. Krek zbral v Tacnu pod Šmarno goro prve apostole kršč. delavskega gibanja in sprožil misel za ustanovitev delavske organizacije.

Ta dan lahko imenujemo **rojstni dan današnje Jugoslovanske strokovne zveze**. S tem dnem pa se je tudi pričelo novo življenje v katoliškem gibanju. Kajti osnovana je bila organizacija, ki je vse-skozi osrednja točka vsega katoliškega gibanja. Od tedaj naprej je kršč. delavska organizacija neobhodno potreben regulator za zdrav katoliški pokret. Vsako napačno potezo v javnem in privatnem življenju katoličanov čuti delavska organizacija kakor potresni observatorij, znamenjuje takoj napako in zahteva nemudoma korekturo. Krščanska delavska organizacija je kakor živo srebro v barometru, ki takoj pade ob vlažnem in nezdravem tlaku in se zopet ob čistem in jasnem dvigne.

Čemu pa vprav delavska organizacija, si bo mislil marsikateri, posebno pa tisti, ki hoče važnost delavskega vprašanja zmanjšati s tem, da dokazuje, koliko je procent kmečkega prebivalstva večji in da mora biti prav za prav le-ta regulator javnega življenja?

Delavec, pa bodisi industrijski bodisi duševni ali pa kmetijski, nima ničesar drugega kot roke ali pa pridobljeno znanje, s katerim si služi vsakdanji kruh. Ničesar drugega, niti hiše, niti gozda, niti zemljišča, ki bi mu najpotrebnejše donášalo, če bi bil brez posla. Kdo bo potem vedel najprej, da je nekaj gnilega v družabnem redu, ako pada delavcu plača pod minimum, ako je brezposeln itd.? Vsak pretresljaj v gospodarskem življenju bo po svoji življenjski lastnosti čutil najprej delavec in kdor bo človeški družbi hotel dobro, bo to namah razumel in skušal krivico v kali zatreti.

To veliko vlogo v katoliškem gibanju je delavska organizacija vseskozi igrala že po svojem obstoju. Kot delavska organizacija se je sicer pečala samo z delavskim vprašanjem, toda že s tem delom je neprijetno zadevala ob vse napeke v praktičnem življenju. Vsako mezdno gibanje, vsaka, pa naj bi bila še tako mala krivica, ki se je storila delavstvu, kakor vsa večja delavska vprašanja, vse je odjeknilo v širšem krogu. Celo porast organizacije same je nešteto-krat razburil duhove, ker je ta porast kazal znake delavske zavesti in neobhodno potrebno korekturo v družabnem življenju.

Okrog delavske organizacije so se od početka do danes zbirali navdušeni in borbeni delavci, ki so svoje življenje posvetili le v blagor delavstva. Vsa abecda njihovega življenja je bila udejstvovanje v delavski organizaciji. **Prepričani so bili, da s tem vršijo v celoti tudi svojo katoliško dolžnost**. V globoki prepričanosti le zavesti so šli neumorno na delo. Nihče ni vprašal za kak zaslužek ali nagrado, vse to je bilo poplačano z zavestjo, da s tem vršijo le svojo dolžnost. Organizacija je bila in je res njihova kri, ki se iz njih preko organizacije zopet pretaka v nje in prav za prav kroži kot v enem samem telesu. To mistično kroženje krvi je velika skrivnost krščanskih delavskih organizacij, katero nihče ne razume, dokler se tudi skozi njega ne pretaka. Vsi so bratje, vsi tovariši, ene misli, enega srca, ene duše, vsi skupaj ena sama celota, ki živi samo za kraljestvo božje na zemlji, za srečo in blagostanje vsega človeštva.

Taka krščanska delavska organizacija res služi svojem namenu in je tudi nujno potrebna. Biti pa mora predvsem

delavska, to je svobodna. Delavci morajo biti prepričani, da je organizacija res njihova last, da je prav za prav z njimi vred ena sama skupnost, eno samo telo. Za tako organizacijo bodo delali zavestno, požrtvovalno in veseli bodo njenega porasta, prav tako pa žalostni njenega padca. Ni pa s tem rečeno, da v svoj krog ne sprejmejo nikogar izven njihovih vrst. Vsakogar sprejmejo z odprtimi rokami, toda biti mora z njimi vred eno, mora se z njimi utelesiti v eno telo in v en duh. Takega bodo vzljubili in ga smatrali za svojega. Organizacija kot taka bo absolutno svobodna in le kot taka more biti zanesljiv regulator v družabnem življenju. Te važnosti krščanske delavske organizacije se je delavstvo tudi vseskozi dobro zavedalo in stalo stalno na braniku za svobodo svoje organizacije.

Zalibog pa se je kapitalizem vnez-dil tudi v nekatere vrste tako zvanih katoliških krogov. Neljube so bile tem krogom svobodne krščanske delavske organizacije, ker so bile neizprosno memento med njihovim praktičnim življenjem in notranjim katoliškim prepričanjem. Nič ni čudnega, če so jih hoteli ti krogi korigirati v njihovem organizacijskem udejstvovanju, ker je nasprotje med realnostjo in duševnostjo postajalo vendarle preveliko. Tako imamo zglede v Nemčiji, v Avstriji. Se pa tako »korigiranje« že danes bridko maščuje, ker je posledica odpad od vere. In ta odpad je vedno večji. Isto vidimo tudi na Češko-slovaškem, kjer je tamkajšnja ljudska stranka pod vodstvom dr. Šramka ustanovila celo novo delavsko organizacijo, ne meneč se za posledice.

Tudi pri nas so delavski poborniki prav dobro čutili vse izraze nesimpatije. Vsi delavski listi, ki so izhajali od tace-nskega sestanka do danes, kažejo, da to gibanje ni bilo nikdar brez težav. Naši tovariši so svojo organizacijo in list vseskozi sami vzdrževali iz svojih skromnih delavskih plač in to letos že 38. leto. Če ne bi bilo v tem delu občudovanja vredne zavesti, požrtvovalnosti in večne ideje, kdaj bi se že ta stavba zrušila sama v sebi brez kakršnihkoli sunkov od zunaj. Toda ni se kljub temu, da je to naše delavsko gibanje pretrpelo v preteklosti neverjetna nasprotovanja v najrazličnejših oblikah, saj se je celo govorilo o ustanovitvi nove delavske organizacije po češkem vzoru.

Toda vsa opozicionalna gibanja, vsa stremjenja po reguliranju svobodne delavske organizacije so zastoj. Seme je padlo pred 38 leti, vzklilo in že rodi sadove, katerih pa mnogi ne vidijo, pač pa jih vidijo naši tovariši, ki so s svojo organizacijo eno telo in ena duša. Enotna krščanska delavska organizacija je danes nujna delavska in tudi katoliška potreba. Zato pa bodo to enotnost naši tovariši širom naše domovine branili do skrajnosti in morejo z njo samo pasti, nikoli pa upogniti se.

Tacen, dr. Krek, naš Gostinčar in eden najmlajših izmed nas pred 38 leti in danes vsi eno, ena misel, eno htenje: v svobodni krščanski delavski strokovni organizaciji osvoboditi delavca moralno in gospodarsko nekrščanskega kapitalizma za dosego kraljestva božjega na zemlji.

Podpirajte neodvisen delavski tisk — pridobivajte novih naročnikov za: tednik »Delavsko Pravico«, mesečnik »Besedo o sodobnih vprašanjih«, mesečnik »Mladi plamen«.

Kaj ie z alkoholom?

Majhen narod smo. Na križišču mednarodnih prometnih cest, tako rekoč v osrčju Evrope. Malo nas je in še to, kar nas je, smo narod majhnih ljudi. Delavec, kmet, uradnik in obrtnik. Ako pa bi pogledali številke, ki se od časa do časa objavljajo v konsumiranih alkoholnih pijačah, bi morali ugotoviti, da marsikak narod, ki je številnejši in ne tako ubog kot mi, ne zapije toliko.

Kakor smo žilavi, trdni in značajni, pa vendar vsi, vsak v svojem okolišju čutimo, da tudi pri nas, kakor v velikem svetu gine spoštovanje do sočloveka in pada morala. Velik del krivde v tem pogledu nosi ravno prekomerno uživanje alkohola. Koliko delavskih družin trpi, ker ne poznajo njih očetje meje uživanja tega sovražnika delavstva. Koliko mladih nadebudnih src je strjenih in uničenih že v rani mladosti! Koliko se jih izgubi pozneje. Saj moramo z žalostjo ugotoviti, da marsikje vodi in vlada mladino alkohol. Kje se mlad človek laže in hitreje degenerira, nego vprav v pijančevanju. Tu se zdi, da je sproščen vsake odgovornosti in obveznosti, ki jih sicer, ako je trezen, smatra za pametne in dobre. Ta način življenja sicer izginja posebno tam, kjer se mladi rod udejstvuje v organizacijah. Pri točnem opazovanju se to kaj lahko ugotovi. Propaganda v tem pogledu bi morala biti posebno med delavsko mladino še aktivnejša.

Iztrebiti do dna to staro navado, da se vsaka domača slavnost naliva z vinom in celo z žganjem. Cestokrat v družini primanjkuje za najpotrebnejše, toda kljub temu se izda zadnji denar za pijačo. Največ svojega krvavo zasluženega denarja izda za pijačo ravno delavstvo. Koliko koristnega in dobrega bi se lahko naredilo s tem denarjem. Koliko otrok bi imelo boljše bodočnost.

Koliko več sreče in tudi zdravja bi bilo v naših sicer revnih delavskih družinah. Pa še eno, kar je najbolj važno. **Odporni in samozavestni bi bili bolj! Bolj borbeni in ponosni, da smo sinovi delavskega stanu.** Pa tudi drugi bi nas bolj spoštovali in upoštevali. Kaj tedaj?

V vseh delavskih centrih, kjer obstojajo naše mladinske kakor tudi strokovne organizacije, naj bi se osnovali posebni krožki, ki bi predvsem vzeli za svojo nalogo kazati vse zle posledice in hibe prekomernega pijančevanja. V ta krog naj bi pritegnili kar največ mladine. Z besedo in tiskom naj bi se ustvarjalo javno mnenje za trezno življenje. Delati v tem pravcu na prepovedu delavstva, naj bo naloga vseh, ki jim je mar blagor, posebno naše delavske mladine.

Naj ne bo nikogar, posebno med našimi mladimi pokretaši, ki bi v tem pravcu ne delali, kolikor jim dopuščajo moči. Koristi, ki jih homo od tega imeli, bodo ogromne vrednosti. Zato prijatelji treznosti, na delo!

Brezposelnost in nedeljsko delo

V zadnjem času opažamo, da se na stavbah dela tudi v nedeljo. Ne vemo, kako se to sklada z ogromnim številom brezposelnih. Posebno v stavbni stroki imamo veliko zidarjev, kakor tudi pomožnih delavcev, ki nimajo dela. Zato naj bi se, ako so dela na stavbah v resnici nujna, vzeli v delo večje število delavcev. Delo ob nedeljah prav gotovo ne bo veliko pospešilo dograditve.

Delavci! Vi pa zahtevajte za delovne dneve tolike plače, da vam ne bo treba delati tudi ob nedeljah.

Naš novi podlistek

S prihodajo številko bo roman »Gospa skrb« končan.

»Delavska pravica« stalno skrbi za lepe umetniško kvalitetne in zanimive povesti in romane, ki tudi vsaj kolikor toliko odgovarjajo vsej ideologiji, ki jo list zastopa. Gotovo so bili z zadnjim romanom zadovoljni vsi naši naročniki. Izšel bo letos 1. decembra kot ponatis v knjigi pri »Krekovi knjižnici«, na kar opozarjamo vse naročnike, ki še niso člani »Krekove knjižnice«.

Prav gotovo pa bodo naši naročniki še bolj zadovoljni z našim novim romanom. Bo to

Upton Sinclair

„DOLARJI“

ki so eno njegovih najnovejših in najboljših del. Brez dvoma bo sprejeto s še večjim navdušenjem kot njegovo »Samuelovo iskanje«, ker je mnogo bolj življenjsko neposredno.

Za mojstra — pisatelja Uptona Sinclairja samega, ki je po sodbi mnogih največji svetovni proletarski pisatelj in ki kot bojeviti revolucionar stoji vseskozi v prvih vrstah proletariata, mi-slimo, da nam ni treba delati reklame.

V »Dolarjih« mojstrsko, kot zna le on, opisuje vso gnilobo in propalost meščanske kapitalistične družbe in jo neusmiljeno biča z nedosegljivo jedkim sarkazmom. Na glavnem junaku Jedu, ki zraste iz proletarca — berača v najhujšega kapitalista-milijonarja, pokaže, kako ves družabni sistem »vzgaja« in ponižuje človeka na stopnjo brezumne živali, katere edini cilj je — profit, kopicenje bogastva. Tako proda Jed za nekaj milijonov celo svojo lastno ženo. **Ves roman izzveni v silen protest proti celemu kapitalističnemu sistemu.**

Roman prevaja naš dobri prevajalec Mirko Javornik, ki bo dal tudi sedaj s svojo gibko in sočno besedo umetniško kvaliteten prevod.

se kateri protivil, je odpuščen. Poleg tega pa delavce silijo k temu skrajno slabe gnotne razmere. Saj je delavstvo stavbne stroke pri nas najbolj slabo plačano. Ker v teku tedna ne zasluži dovolj, da bi mogel plačati hrano in stanovanje in poslati kaj družini, dela še ob nedeljah.

Kakor so gospodje podjetniki potrebni počitka, ga je po našem mnenju potreben tudi delavec. Dajte delavcu primeren zaslužek za 6 dni v tednu, sedmi dan pa mu pustite, da se oddahne. Na podlagi zakona o zaščiti delavcev je vsako tako nedeljsko delo prepovedano. Pričakujemo, da bodo odločujoče oblasti v tem pogledu storile svojo dolžnost. Kajti za delo ob nedeljah v stavbni stroki ni prav nikake potrebe.

Delavci! Vi pa zahtevajte za delovne dneve tolike plače, da vam ne bo treba delati tudi ob nedeljah.

Poročila z delavskih bojišč

Občni zbor centrale Krekovih družin

dne 19. junija 1932.

Za občnim zborom JSZ je prišel na vrsto občni zbor CKD. Oba zbora sta bila po svoje važna in odločilna. Občni zbor JSZ je odločno pokazal, da hoče predvsem dvoje: **popolno samostojnost delavske strokovne organizacije in s tem popolno samostojnost celotnega krščanskega soc. pokreta, ter duhovno skupnost članstva.** Občni zbor CKD je to stališče odločno podčrtal tudi za delavsko kulturno izobrazbo in vzgojo. Tega smo potrebni vsi, odrasli in mladina. Mladina je v nevarnosti, da jo zajame plitkost in skvarjenost sedanjega časa, da jo prevzame egoistični duh sedanjega družabnega ustroja in tako ubije smisel za skupno delo, za skupni blagor in smisel za žrtve, ki so potrebne v boju za ta skupni blagor. Tudi za delavsko mladino je ta nevarnost. Delavska mladina pa je temelj za bodoče rodove, za njihovo borbena usposobljenost in za vredne nosilce bodočega gospodarskega in družabnega reda. Prav radi tega so tolikoška pomena delavske mladinske in kulturne organizacije.

Ker so delavske strokovne organizacije tiste edince, iz katerih se mora voditi borba za praktično ureditev družbe in gospodarstva, mora biti usmerjen tudi tok delavske mladinske organizacije v smer delavske strokovne organizacije. Če tega ne bi bilo, delavstvo ne bi potrebovalo posebnih mladinskih organizacij. To veliko in najvažnejšo nalogo je posebno izrazito poudarjal v svojem predsedniškem poročilu tov. Joško Rozman. — Na njegova izvajanja se povrnemo v prihodnjih številkah. — Prav radi tega je delo v delavskih mladinskih organizacijah silno težko. Veliko samozatajevanj, potrpljenja in odločne volje je potrebno. Prav radi tega nastaja tudi veliko trenj, vrzeli in drugih pomanjkljivosti. Vse to pa pri zdravem organizmu ni znak slabosti, boleznih, ampak so to pojavi, ki ravno zdrav organizem spremljajo pri njegovem razvoju. Toda notranje sile organizma jih izločijo, ne da bi bile okužene, in tako ostane organizem zdrav in hiti svojemu cilju naproti.

To je pokazal tudi zadnji občni zbor CKD, ki se je zavedal vsega tega, obenem pa je bil trdno odločen, da porabi vsa sredstva, ki so mu na razpolago, da omogoča čim bujnejšo rast svojega organizma — **Centrale Krekovih družin.**

Potek občnega zbora.

Občnega zbora se je poleg številnih članov udeležilo 14 delegatov, ki so zastopali 11 družin. Občni zbor je otvoril in vodil starešina tov. Joško Rozman.

Najprej so prečitali zapisnik zadnjega občnega zbora CKD. Občni zbor ga je odobrili v celoti. Nato je podal tajnik tov. Matija Koprivec statistično poročilo o delu in stanju organizacije. Iz nje sledi, da šteje organizacija 498 rednih članov in 48 prijateljev. Delavnih družin je 20, nedelavnih sta dve.

Ker je bil blagajnik tov. Preželj zadržan, je podal blagajniško poročilo

Jože Gostinčar:

Iz naše preteklosti

Dne 17. junija je 1894 je bila krasna Vidova nedelja. Delavstvo ljubljanske predilnice je priredilo ta dan romanje na Šmarno goro. Božja volja je bila, da je to romanje spremljal tedaj še mladi duhovnik — stolni vikar v Ljubljani dr. Krek, ki je na Šmarni gori opravil službo božjo. Že v cerkvi je raz prižnice govoril o nekrščanskem postopanju kapitalizma proti delavstvu in je izrekel tudi željo, da bi Marija čuvala delavstvo, katero naj zaupa v Mater trpinov.

Popoldne smo se ustavili v gostilniškem vrtu pri »Zibertu« na Brodu. Tu je dr. Krek po živahnem razgovoru z delavci prišel k mizi, pri kateri sta sedela France Ziller in Jož. Gostinčar, in jima postavil vprašanje, ako bi bilo mogoče ustanoviti kako katoliško delavsko društvo v Ljubljani. Gostinčar in Ziller sta mu odgovorila, da se da to prav lahko

tov. Koprivec. V preteklem poslovnem letu je opaziti znaten padec članarine: 50 odstotkov od lanskega.

Poročilo starešine je obravnavalo razne težave in zapreke, na katere je našel letela organizacija pri svojem delu.

Nadzorstveno poročilo je podal tov. Vilko Pitako, ki je ugotovil, da je bilo poslovanje v redu. Sprejet je bil soglasno njegov predlog, da izreče občni zbor dosedanjemu odboru absolutorij.

Volitve.

Ker ni predlagal odbor nobene kandidatne liste, je predlagal tov. Rozman, da se prekine občni zbor za pet minut, da se sestavi med tem časom kandidatna lista.

Po odmoru je predlagal tov. Pitako sledenjo kandidatno listo:

Odbor: Jože Butinar, Franc Culjkar, Franc Kordin, Niko Lavrenčič, Franc Savenc, Angela Schmiedlechner, Jože Slak.

Nadzorstvo: Miro Jeršič, Srečko Zumer, Vilko Pitako.

Razsodišče: Meden Miro, Jože Langus, Jože Rutar.

Lista je bila soglasno sprejeta.

Sklepi.

Tov. Langus je predlagal, da naj sprejme občni zbor enoten sistem, ki naj bo borčevski sistem in Vrhovni pravilnik »Zveze borecev in stražark«. Proti temu predlogu so nastopili tovariši Hočevar, Pitako, Marinček, Rutar, Zumer, Kordin, Kušar in predlagali, da naj o tem zaenkrat še ne odloča občni zbor, ampak da naj to vprašanje prouči novoizvoljeni odbor v zvezi s funkcijarji JSZ in da predlože rezultate v končno odločitev plenarni seji CKD. Predlog tovariša Langusa sta podpirala tudi še tov. Pangeršič in Slak. Pri glasovanju je bil sprejet predlog tov. Hočevarja.

Nato so sledili razni samostojni predlogi, ki so bili preodkazani novoizvoljenemu odboru v rešitev.

Resolucije.

Pri slučajnostih so bile sprejete sledeče od odbora predlagane resolucije:

I.

Občni zbor CKD odobrava in sprejme prvo resolucijo občnega zbora JSZ. Njeno delovanje za uresničenje načel krščanskega socializma je popolnoma enotno z JSZ.

II.

Prav tako izjavlja občni zbor CKD, da bo stremela za tem, da se uresniči socialna načela okrožnice papeža Leona XIII. »Rerum novarum« in okrožnica papeža Pija XI. »Quadragesimo anno«.

III.

V vseh družinah naj se osnujejo posebni treznostni odseki. Njihova naloga bo, da pridobijo za popolno treznost mladino in starejše člane.

Zbor je zaključil ob 11.45 tov. Joško Rozman s pozivom, da se s podvojenimi silami vržemo v delo naše organizacije, in jo še bolj razširimo in dvignemo.

Živi borba!

izvesti, ker si delavstvo kaj takega samo želi. Dogovorili smo se, da se zaradi tega snidemo v stanovanju dr. Kreka prihodnji četrtek, t. j. 21. junija.

Ziller in Gostinčar sta o tem obvestila tudi delavce drugih podjetij in posamezne povabila na ta sestanek.

V četrtek zvečer 21. junija se je zbralo v stanovanju dr. Kreka kakih 80 delavcev iz raznih podjetij, ki so soglasno in z velikim veseljem sklenili ustanoviti novo delavsko organizacijo na krščanskem temelju. Dogovorili smo se za ime društva, ki je bilo: »Slovensko katoliško delavsko društvo v Ljubljani.« Delokrog društva naj bi obsegal tedanje Kranjsko deželo. V pripravljani odbor, ki naj sestavi pravila in jih predloži vladi v potrditev, sta šla poleg dr. Kreka še Gostinčar in Urbančič Franc, oba zaposlena v predilnici. Pravila so bila kmalu gotova in predložena deželni vladi v Ljubljani, ki jih je pa po preteku nekaj dni vrnila v svrhu nekkih popravkov. Dne 11. julija so bila pravila po-

Jugoslovanska strokovna zveza

Viničarski vestnik

Zmagala je pravica. Pod tem naslovom smo priobčili v št. 22 »Delavske Pravice« dopis iz viničarskih krogov, v katerem se trdi, da je imel tovariš Grmič spor iz službenega razmerja z g. Mursom. Ta spor se je obravnaval dne 28. maja t. l. pri okrajnem sodišču v Ljubljani, katero je razsodilo, da mora g. Mursa plačati tovarišu Grmiču 1000 dinarjev nagrade za pobiranje sadja, enomesečno plačo, 10 težakov presajanja in odškodnino za pogojeni krompir. Prepričali smo se pa, da je bil g. Mursa obsojen le na izročitev 900 kg krompirja, ne pa na ostale točke. Ta dopis ni sicer imel namena blatiti g. Mursa, ampak je hotel samo pokazati, da morejo delavci doseči svoje pravice večjidel s pomočjo organizacije, vendar pa objavljamo ta popravek, ker nočemo nikomur delati niti videza krivice. — Uredništvo.

Zakaj se organiziramo.

Namen »Strokovne zveze viničarjev« je združiti vse viničarje, izvajati njim pravilne delovne pogoje, ščititi njih stanovske koristi, jih strokovno in splošno izobraževati ter jim pridobiti vse socialne pravice. Tako stoji zapisano v pravilih vse naših skupin in vsa ta pravila so tudi prav povsod potrjena od oblasti. Pravi in glavni namen naše strokovne organizacije je toraj borba za zboljšanje našega položaja. Naša strokovna organizacija je tako rekoč organiziran odpor, proti vsem tistim krivicam in izkoriščanju, ki se gode še v toliki meri bednemu viničarskemu delavstvu od strani večine vinogradniških posestnikov. Znižanje, odtrgovanje in zadrževanje že tako pičlega zaslužka samovoljno, dostikrat celo nečloveško postopanje z viničarskimi družinami, spekulacija in nepriznanje viničarskega reda, kar se tiče pravic (priznavajo samo dolžnosti), vse to je tisto, kar nas naravnost sila, da si iščemo pomoči v medsebojni složnosti, to je: v strokovni organizaciji. Torej samo zato in za nič drugega mora biti usmerjen tok našega pokreta in predvsem borbe. Tega bi se vsepovsod morali zavedati voditelji naših skupin in vsi člani.

Zdi se pa, da nekateri hočejo prezreti, kaj je glavni smoter strokovne organizacije. Računajo le, koliko in kolikokrat naj dobe razne podpore. Strokovna organizacija je takim zgolj samo nekako podporo društvo in nič več. Tovariši! To je zgredena pot, ki ne vodi naprej. Po taki poti ne pridemo nikoli v boljšo bodočnost. Z njo prav za prav kazimo pravi pomen strokovne organizacije in duha borbenosti, kateri mora biti gibalno vsega. Še nikdar tako kakor danes, v tej krizi dobička je nujno potrebno, da se prav vsi delovni stanoviti ravno tega najbolj zavedamo. Ako ni zavesti in borbenosti in prave delavske odločnosti v posamezniku, ne more je potem biti v skupnosti, v organizaciji. Ako se posameznik ne zmeni mnogo, če se mu odtrga plača, če se ga vedno bolj prikrašava na vseh straneh, kako se potem more za njega in celo preko njega zavzeti kdo drugi! In če bi se morda kdo med nami oziral na očitke, češ samo pravice povsod poudarjate, dolžnosti pa nikjer, povemo, da je tako prav. Dovolj nas dolžnosti uče vsaki dan vinogradniki sami. Kdor pa ima svoje pravice, ta se tudi prisiljen mora zavedati vseh svojih dolžnosti. Brez zavesti pravice, ne more biti nikdar zavesti dolžnosti tako, kakor bi to moglo biti. Torej, če se borimo za pravice viničarjev, se borimo vzporedno zato, da bi prišli do pravilnega izraza tudi dolžnosti. Zatorej! Nič omahovati, kjer gre za pravice! Nič oklevati! Toda ne samo za pravico sebi, predvsem za pravico drugega, svojega bližnjega. Ne hodimo sebični! Tako more potem v naši strokovni organizaciji nastati tista prava borbenost, katera bo mogla pritegniti v naš krog še vse tiste, ki stoji danes neorganizirani.

Pa še nekaj. Nek oskrbnik je nedavno dejal, da je zato dobro, ako se viničarji medseboj ravšajo, ker potem vedno eden drugega tožarijo in obrekujejo, na eden drugega pazijo in se hlinijo. Tako vsaj eden od drugega vse slabo gospodarju povedo, od česar ima le-ta vedno korist.

Zalibog je to resnica marsikje. Združiti viničarje je tudi med drugim namen strokovne organizacije. Toda ta združitev mora biti združitev v duhovnosti, v prepričanju, da smo vsi tovariši, vsi izkoriščani, vsi enaki, da se zato moramo medsebojno ljubiti in spoštovati. S tem, da smo morda samo združeni in zapisani v imeniku članov strokovne organizacije, da plačujemo redno svojo članarino, da posečemo redno vsa zborovanja in da morda celo nosimo kakšno funkcijo voditelja v organizaciji, v svojem ožjem krogu pa hujskamo proti svojemu soviničarju, nismo tovariši v smislu ljubezni do bližnjega, ki je zapoveduje Bog. S tem smo zelo daleč od prepotrebne združitve vseh viničarjev in je na tak način sploh nikdar doseči ne moremo. Miselnost o skupnosti viničarjev se ne sme izražati le po številu članov strokovne organizacije, marveč po dejanjih, ki jih ti člani kot posamezniki vrše vsak v svojem ožjem krogu in po tem, kakšno je njih življenje tam, kjer gre za dobrobit in poštenje svojega, sebi enakega tovariša. Organizirani viničarji bi se prav za prav morali povsod razločevati in v vsakem oziru od neorganiziranih. Poštenost, mir, sloga in zaveza odločne tovariške skupnosti bi morale biti povsod na vzgladni točki. Tako bi postal krog boljših ljudi med nami vedno večji in samo s tem je polovica zmagae že pridobljena. Dokler pa ne bo pri nas viničarjih povsod tako, bo težko govoriti o zbolšanju razmer, o večjih uspehih našega dela in borbe po strokovni organizaciji.

Torej ne radi raznih podpor, ki jih organizacija nudi svojim članom. To je čisto postranska reč. Le radi borbe za pravico, za boljši družabni in gospodarski red, za obnovo vseh delavske miselnosti in proč od sedanje kapitalistične, za podvig novega človeka, zato smo tukaj, zato smo organizirani. Tovariši viničarji! Ne pozabite tega!

PeRO.

Kovinarji

Jesenice. Sredi poletja smo, pa se razmere v tovarni niso niti malo spremenile. Vsi smo pričakovali, da se bodo obrnile na boljše, čim se otvori gradbena sezona. Sedaj pa kaže, da bo šlo zopet vse navzdol. V posameznih obratih se še vedno dela s skrajšanim delovnim časom, precejšnje število pa jih od nesrečnega 16. marca še ni prišlo za delo. Tako so sedaj že polne tri mesece brez dela. Na vsak način bo treba, da se za tiste, ki imajo že več let pokojniškega zavarovanja pri Bratovski skladnici, da te pravice varujejo. Kako in na kakšen način, je drugo vprašanje. Po sedanjem pravilniku jim vse pravice po 6 mesecih ugasnejo. Novi pravilnik, ki je v tem pogledu mnogo boljši, pa gotovo še ne bo uveljavljen.

Prepričani smo, da se bo z uvidevnostjo odločujočih faktorjev naša v tem pogledu primerna rešitev.

Kovinar.

Kleparji.

V nedeljo, dne 26. junija t. l., se bo vršil redni mesečni sestanek Skupine kleparjev, inštalaterjev in monterjev v Ljubljani ob poldnesi uri dopolne v gostilni »Novi svet«, Prešernova dvorana. Ker je dnevni red zelo važen pridite vsi in povabite tudi svoje neorganizirane tovariše, da bodo navzoči, ko bomo sprejeli že izdelano kolektivno pogodbo in ki jo nameravamo predložiti mojsterski kadruji. — Odbor.

Zasebni nameščenci

Informativni sestanek naše zveze se vrši v petek 1. julija ob 20, katerega se po možnosti udeležite polnoštevilno. — Predsednik.

Razno

GOLGOTA NAŠEGA DELAVSTVA!

Slovenjgradec. Slabe gospodarske razmere in brezposelnost, ki straši skoraj ves svet, ogrožajo v vedno večji meri tudi naše industrijsko delavstvo. Dan na dan imamo več brezposelnih. Tudi tukajšnja tovarna kos, katere lastnik je g. K. Köllner, ki se je napram delavstvu dosedaj še vedno pokazal

novno predložena in jih je vlada tudi zelo hitro odobrila in dostavila dr. Kreku.

V nedeljo 22. julija se je vršil v dvorani »Kat. društva rokodelskih pomočnikov« ustanovni shod društva, katerega predsedoval podpisani. Govorili so na shodu dr. Krek, Gostinčar in še par drugih. Od socialne demokracije je govoril proti društvu sodrug Kordelič.

Izvolil se je društveni odbor in začrtalo bodoče delo.

Prvi predsednik društva je bil gosp. Trtnik, uslužbenec-paznik v tobačni tovarni, podpredsednik pa je bil Franc Urbančič.

Društvo je hitro rastlo in je pričelo z intenzivnim delom med delavstvom in kmetskim prebivalstvom. Društveni funkcionarji z dr. Krenom so romali vsako nedeljo in praznik na shode, ki jih je prirejalo delavsko društvo. Stroške smo seveda trpeli vse sami, kar je bila pri slabih zasluhkah precejšnja žrtve. Ustanovljale so se posojilnice, konzurna

društva, prosvetne organizacije itd. Spopolnila se je tudi delavska organizacija z ustanovitvijo »Mladeniškega društva«, raznih krajevskih delavskih izobraževalnih in podpornih društev, Krščanske socialne zveze v Ljubljani in končno Jugoslovanske strokovne zveze z njenimi skupinami.

Slovensko kršč. soc. delavstvo je imelo tudi svoj izvršilni odbor, iz česar je razvidno, da je bila delavska organizacija samostojna, kar je seveda tudi v prejšnji dobi napravljalo sive lase nekaterim »modrim«, ki delavstvu iz političnih in morda celo farizejskih razlogov niso zaupali.

Prav kakor danes!

Prešlo je 38 let, kar se je spočela med slovenskimi delavci kršč. socialistična delavska organizacija. Prešlo je pa tudi 38 let klevete proti tej organizaciji in to največ od strani, ki bi morala to gibanje podpirati. Morda bi bilo drugače, ako bi bili delavci bogati kapitalisti!

socialno čutečega in od katerega bi ne pričakovali, je zadnje čase tudi začel odpuščati delavce. Že lansko leto je za nekaj časa skrčil obrat od 6 na 4 dni v tednu, nakar je potem začel zopet redno obratovati. Pred kakimi 4 tedni je delovni čas zopet skrčil na 4 dni. Zadnji petek 10. t. m. pa je bilo na razglasni deski tovarne razglaseno, da je na 14 dnevno odpoved odpuščenih 11 delavcev z navedbo imen dotičnih delavcev, med katerimi je nad polovico takih, ki so bili v podjetju zaposleni po več let. Tako je tudi to podjetje skrčilo svoj obrat od ca 35 vseh delavcev za 11 in se pričakuje, da bodo sledile še večje redukcije. Kaj je podjetnika napotilo k temu, da je skrčil obrat in odpustil delavce, ne vemo. Delavci pravijo, da je dela dovolj, zlasti ker so imeli lansko leto ta čas skladišča polna, letos pa so skoraj prazna in tudi prihajajo naročila še dokaj redno. Tako, da ni misliti, da bi bilo pomanjkanje dela in naročil, pač pa pravijo, da podjetje ne more dobiti od nobene strani denarja za odposlano blago na eni strani, na drugi strani pa, da ima denarja še dosti na razpolago, le da ga noče več investirati v podjetje ozir. obrat. Naj bo kakor hoče, naše mišljenje je, da bi bilo vendar bolje, ako mora podjetje res skrčiti obrat, da bi se delavci v sedanjem kritičnem času ne odpuščali, ampak da bi se naj še bolj skrčili delovni čas ali pa da bi en teden delala ena skupina delavcev, drugi teden pa druga in bi na ta način ostalo vse delavstvo pri svojem zaslužku.

Večina delavcev te tovarne je bila leta 1929, ko se je tukaj osnovala strokovna skupina delavstva JSZ, organizirana v tej skupini. Le par delavcev je smatralo takrat za nepotrebno, da se delavstvo organizira. Kolo vodja te peščice je bil vzrok, da se je pozneje skupina razpustila ozir. da jo je tovarnar Köllner že v kalil zadržal, ker je budno pazil na pokret in gibanje delavstva in je vsako malenkost ovadil in denunciral tovarnarju ter se hlinil, da bi tovarnarju dosegel on več ali pa vso veljavo, druge delavce pa

pomagal zatirati. To leto se je strokovna skupina delavcev zopet poživila in je 10. aprila imela svoj občni zbor, na katerem si je izvolila nov odbor, ki sicer še vpricho današnjih razmer deluje bolj počasi, vendar je upati, da se bo ta odbor zavzel na odločujočih mestih, to je pri nabelstvu JSZ in pri drugih faktorjih, da se odpuščenim delavcem nudi kakšna podpora ali pa, da se intervenira pri podjetju radi zopetne zaposlitve odpuščenih delavcev in da se vpelje v tovarno drugačni delovni čas.

V tovarni meril dela že od začetka februarja t. l. od 100 delavcev samo nekaj okrog 30 delavcev, ostalih 70 delavcev je pa še vedno brez posla. Širitjo se vesti, da namerava podjetje v kratkem popolnoma ustaviti obrat za dobo 6 ali več mesecev. Bog daj, da bi se te vesti nikakor ne uresničile. Le kaj bodo storili oni delavci, ki so odvisni samo od zaslužka v tovarni? Nerazumljivo se nam zdi to, da morajo nekateri delavci delati nadure, drugi pa praznujejo, ozir. da nekateri delavci delajo prej nadure, potem pa jih odpuste, češ, ni več dela in naročil. Podjetje je imelo namreč celo zimo okrog 5 ključavničarjev, ki so med tem, da je drugih 70 delavcev praznovalo, delali ti ves čas nadure, pozneje jih je pa bilo polovico odpuščenih, z motivacijo, da ni več dela in ne naročil. Ali ne bi bilo bolje, da bi delavci delali vedno enako svojih določenih 8 ur in bi imeli delo vedno na razpolago, kakor pa da prej delajo po 12 in še več ur na dan, potem pa stradajo?

Tovarna kravat je imela do sedaj še vedno dosti naročil in je dobro uspevala ter je imela zaposlenih okrog 15-20 šivilj. Zadnji čas pa je skoraj popolnoma obstala. Le tu in tam kateri dan delajo po ena do tri šivilje-predelavke. Kam bomo prišli, ako bo šlo še dolgo tako naprej, tega mi sami ne vemo. Bog daj, da bi se razmere kmalu spremenile na boljše, da bi delavci zopet prišli do dela in svojega zaslužka, s tem do človeka vrednega življenja, katero tudi po vsej božji pravici njemu pripada. M. O.

Doma in po svetu

Proces proti oficirjem, ki so poskušali v Mariboru izvršiti s pomočjo oboževane vstaje socialno revolucijo, je bil zaključen 20. t. m. Dva oficirja sta bila obsojena na smrt z ustrelitvijo, eden na 15 let ječe, 5 na 10 let ječe, 4 pa so bili oproščeni. Proces se je vršil pred posebnim vojaškim sodiščem.

Dr. Marinković je na lozanski konferenci odločno nastopil za to, da dobi Jugoslavija svoj del reparacij, s katerimi bo mogla računati v svojih proračunih. Izjavil je, da ima Jugoslavija do njih večjo pravico kot ostale države.

Spomin umrlega Stjepana Radića in njegovih tovarišev je proslavilo vse hrvaško ljudstvo s številnimi mašami zadušnicami.

14. junija 1923 je umrl pod noži morilec veliki Bolgar Aleksander Stambolijski. Bolgarska kmetška stranka je proslavila to obletnico ob veliki udeležbi vsega bolgarskega naroda.

Konferenca o reparacijah se je sestala v Lozani. Da vsaj malo pomirijo razburjeni svet, ki ve, da tudi iz te konference ne bo dosti ali pa sploh nič, so »državniki« vesil sklenili, da se za čas trajanja konference ustavijo vsa plačila. Dejansko pa je ostalo vse pri starem in Francija še vedno zahteva plačevanje. Pri tem se sklicuje na poročilo baselskega poročila finančnikov, da Nemčija ne bo vedno nesposobna plačevati. Nemčija pa vedno bolj glasno odgovarja, da reparacij ne more in jih nikoli več ne bo plačevala.

Razorožitvena konferenca se ne premakne z mrtve točke. MacDonal objavila neke nove predloge, za katere pa se nihče ne vna. Amerika grozi z odklicem svojega odposlanstva, če ne bo prišlo v doglednem času do kakih stvarnih zaključkov. Za vsemi lepimi besedami »državnikov« se skrivajo stara sovraštva in Evropa ter ves zapadni svet je danes po 14 letih miru zopet na tem, da se začne uničevati z orožjem.

V Nemčiji so zopet dovoljene fašistovske in druge uniforme razen uniforme komunistične bojne zveze. To naredbo je izdala državna vlada, badenska in bavar-

ška deželna vlada pa ste se ji uprli in jo za svoje območje razveljavili. Kljub temu so se zbrali v Münchenu uniformirani fašisti, tako da jih je morala policija po vsem mestu preganjati in jih 600 zapreti. Do hujših spopadov s komunisti pa je prišlo v Porenju, kjer so se streljali z revolverji in bodli z noži. — V Berlinu in drugod po državi je prišlo do številnih demonstracij brezposelnih delavcev, ki so zahtevali, da jim da vlada delo in kruh.

V Čile so še vedno homatije in imajo vsak teden drugo vlado. Radikalno socialistično je zopet zamenjala zmerna socialistična, ki bo v nasprotju s prvo zavzela napram velesilam, ki imajo v deželi kapital, prijaznejše stališče. To se pravi, da bodo Američani in Angleži obdržali polja salpetra in da z razlastitvijo ne bo nič.

Atentator na Mussolinija je bil obsojen na smrt. Njegove odkrite izpovedi so vzbudile pri fašističnem izrednem sodišču silno nevoljo. Pred njim sta bila obsojena na smrt še dva druga protifašista. Vsi so bili ustreljeni v hrbet.

Romunija je zaprosila sedaj za posojilo Zveze narodov. Prosila je tudi naj ji svetuje, kako naj spravi svoje finance v red.

V Grčiji se pripravlja general Gonatas, da bo prevzel diktaturo.

O Poljski pišejo listi, da bo spremenila svojo dosedanja reakcionarno in desničarsko politiko. Bivši socialist in maršal Pilsudski je uvedel zadnja leta režim močne roke. Ječe je napolnil z narodnimi junaki, ki so pomagali ustvarjati Poljsko, in z voditelji opozicije. Znana je kruta obsodba voditeljev opozicije. Vse to se je godilo s prikritim odobravanjem Francije, ki so jo vodili desničarji. Po nastopu Herriota pa je začel pihati nov veter v Poljski. Svobodoljubni francoski ministrski predsednik pač ne bi mogel podpirati desničarskega poljskega režima.

Don Sturzu odvzeta odlikovanja. Mussolini sam je podpisal ukaz, da se od vzameta dve visoki odlikovanji vodji bivše italijanske ljudske stranke don Luigi Sturzi, ki živi v pregnanstvu v Angliji.

Položaj našega gospodarstva

Na podlagi statističnega poročila OUZD za maj 1932.

Povprečnina članov: moških 51.411 (— 14.244); ženskih 28.559 (— 2.414); skupaj 79.970 (— 16.658).

Povprečnina bolnikov moških 964 (— 197); ženskih 754 (— 302); skupaj 1.718 (— 499).

Odstotek bolnikov znaša: moških 1.88% (+0.11%); ženskih 2.64% (—0.77%); skupaj 2.15% (—0.14%).

Povprečna dnevna zavarovana mezda:

doseglo svoj minimum 73.081. Vendar tudi sezija ni tako velika kot prejšnja leta. Tekom maja je naraslo število delavcev samo za 3.448. V celoti se je pa gospodarska kriza še nekoliko poostрила. Padeč članstva v z a d n j e m letu je znašal v

januarju	—	11.541
februarju	—	11.981
marcu	—	13.622
aprilu	—	15.742
maju	—	16.658

Razvoj krize tekom maja je razviden iz sledeče tabele:

Datum	Število članov	Absolutni padec članstva napram letu	1931	1930
1. V.	78.346	16.255	20.208	
5. V.	78.525	16.401	20.971	
10. V.	79.002	17.002	22.109	
15. V.	79.714	17.050	22.168	
20. V.	80.375	17.048	22.182	
25. V.	81.501	16.478	21.941	
30. V.	81.794	16.162	21.914	

Zdravstvene razmere članstva so bile v maju 1932 skoraj iste kot lansko leto. Odstotek bolnikov se je zmanjšal za —0.14% na 2.15% in sicer v glavnem radi krajsanja podporne dobe porodnic

od 4 mesecev na 3 mesece. V prvi vrsti radi tega se je znižal odstotek ženskih bolnikov za —0.77% na 2.64%.

Padanje delavskih zaslužkov rapidno napreduje. Povprečna dnevna zavarovana mezda je padla v zadnjem letu:

januarja za Din	—	1.01
februarja za Din	—	1.15
marca za Din	—	1.30
aprila za Din	—	1.54
maja za Din	—	1.76

Padec povprečne zavarovane mezde je posebno velik pri moških delavcih.

Se mnogo rapidneje pada celokupna zavarovana mezda. Padeč celokupne dnevne zavarovane mezde je znašal v zadnjem letu:

januarja za Din	375.558.—
februarja za Din	394.652.40
marca za Din	446.019.60
aprila za Din	527.995.60
maja za Din	585.067.20

Te številke povečane za ca 20% pomenijo dnevno izgubo na zaslužku onih delavcev, ki so zavarovani pri OUZD-u. V istem razmerju padajo tudi prispevki našega socialnega zavarovanja.

Pravilnik o pomočniških izpitih

Na podlagi obrtnega zakona je minister za trgovino in industrijo predpisal pravilnik o pomočniških izpitih.

V kraju, kjer je sedež društva (pri okrožnem odboru), se ustanovi izpitna komisija za pomočniške izpite.

Izpitna komisija je pristojna: 1. za učence, ki so po predpisih absolvirali učno dobo pri lastnikih obrtnih delavnic, ki so člani društva (okrožnega odbora), ali pa v tovarniški delavnici; 2. za učence, ki so po predpisih absolvirali učno dobo, če določi komisijo pristojna zbornica iz zakonitih razlogov; 3. za učence, ki dokažejo z izpričevalom, da so uspešno absolvirali strokovno šolo ali pa poseben strokovni tečaj; 4. za učence, ki so po predpisih absolvirali učno dobo iz obrtnih strok o odgovarjajočih delavnicah na področju društva, ki ne spada pod obrtni zakon; in 5. za kandidate, ki ponavljajo pomočniški izpit.

Izpitna komisija sestoji iz treh članov, in sicer iz predsednika in dveh mojstrov. Predsednika in njegovega namestnika postavi na predlog zbornice ban. Člana-mojstra in njuna namestnika določi društvo. Za člane izpitne komisije smejo biti postavljeni samo državljani kraljevine Jugoslavije. Člani izpitne komisije ne smejo biti v sorodstvu s kandidati. Članstvo izpitne komisije je obvezno in se ne sme odkloniti brez tehtnega razloga. Član izpitne komisije, ki brez tehtnega razloga ne vrši svoje dolžnosti, se sme kaznovati z denarno globo do 500 Din.

Lastniki delavnic so dolžni prijaviti svoje učence društvu (okrožnemu odboru), kakor hitro absolvirajo učno dobo, da bodo delali pomočniški izpit. Prijavo k temu izpitu pošlje lastnik delavnice naravnost društvu, na čigar področju se nahaja delavnica, kjer se je kandidat učil.

Izpit je javen in sestoji iz praktičnega in teoretičnega dela. Na izpitu mora kandidat dokazati, da se je praktično naučil obrti in da bo lahko delal kot pomočnik. Kandidatu, ki napravi izpit, izda društvo pomočniško izpričevalo.

Če kandidat ne pokaže zadosti znanja, se mu pomočniško izpričevalo ne izda. Na njegovo zahtevo mu da društvo

Kdor želi imeti prvovrstno bodisi slovensko, nemško ali kromatično harmoniko, naj se obrne na tvrdko

DRAGO JANC
LJUBLJANA
BOHORIČEVA ULICA 9
izdelovalec harmonik

kateri jamči za vsako pri njem izgotovljeno harmoniko 2 leti. Na zalogi ima vse dele in glasove za harmonike. V Vašem interesu je, da se pred nakupom obrnete na gornjo tvrdko in priložite znamko za odgovor

posebno izkazilo s pripombo, da je absolviralo učno dobo brez pomočniškega izpita. Tak kandidat sme po treh mesecih izpit ponavljati.

Če izpitna komisija ugotovi, da kandidat pri izpitu ni pokazal zadostnega znanja po krivdi lastnika delavnice, v kateri se je učil, je dolžna to prijaviti pristojni splošni upravni oblasti prve stopnje, ki bo kazensko nastopila proti lastniku delavnice.

Za delanje izpitov kandidati ne plačajo nobene izpitne takse, pomočniška izpričevala pa plačajo društva, ki morajo prav tako poskrbeti za odškodnino članom izpitne komisije.

Nadzorstvo nad izpitnimi komisijami vrši ban.

Socialna in gospodarska politika

Uspeh zadruga luških delavcev »Prirade« na Sušaku. Dne 12. junija 1932 je imela Prirada na Sušaku svoj občni zbor. Prisoten je bil tudi ravnatelj zadruga zveze iz Zagreba g. Gortan. Občnega zbora so se udeležili skoraj vsi člani. Občni zbor je vodil Slovenec tov. Karol Jordan.

Članstvo je bilo izredno zadovoljno z delovanjem zadruga, ker je bilanca izkazala lep prebitok, ki je bil vložen v rezervni zaklad. Poročila so pokazala, da zadruga prav lepo napreduje.

Pripominjamo, da je ustanovil to gospodarsko zadruga luških delavcev naš tovariš Jordan ob sodelovanju in podprt z nasveti JSZ, ki mu je šla v začetku v vsem na roko. Zato se uspešnega dela tov. Jordana in zadruga iskreno veselimo in ji želimo še več uspehov pri delu.

Zakaj še nisi član »Krekove knjižnice«? Piši takoj na: »Krekovo knjižnico«, Delavska zbornica, Ljubljana.

KNJIGOVEZNICA

JUGOSLOVANSKE TISKARNE, prej K.T.D
LJUBLJANA
KOPITARJEVA UL. 6/II

Črtalnica in tvornica poslovnih knjig - Stalna velika zaloga vsakovrstnih saldakonti, štrac, journalov i. dr. lastnega izdelka

49.-

Vrsta 3661-00
Visoki otroški čevlji iz rjavega boksa z vzdržljivim gumijastim podplatom. Isti v raznih kombinacijah za isto ceno.

49.-

Vrsta 2451-05
Za Vaše ljubljence k letni obleki ti beli platneni polčevlji z usnjanim podplatom in peto.

39.-

Vel. 19-26 Vrsta 4441-05
Za deklice: zračni in lahki platneni polčevlji okusne oblike z gumijastim podplatom in peto.

39.-

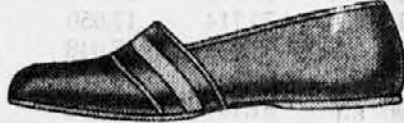
Vel. 22-26 Vrsta 2941-00
Sandali ne žulijo niti nog niti žepa. Otroški št. 22-26 Din 39.-, št. 27-34 Din 49.-, ženski št. 35-33 Din 59.-, moški št. 39-46 Din 69.-.

ZA VSO DRUŽINO

Za vsakega člana družine, za vsako vreme in vsak poziv imamo odgovarjajočo obutev. Izdelana je z rokami jugoslovenskih delavcev in usnjem iz domačih ivornic. C ne obutvi smo prilagodili današnjim težkim gospodarskim prilikam in jo prodamo za tako nizko ceno, da jo lahko vsakdo kupi. Neprestano izpopolnjujemo obutev, vedno se trudimo, da Vas kar najtolj postržemo z nizkimi cenami in dobro kvaliteto.

Bata

29.-

Vrsta 1805-61
Naši gumijasti kopalni čevlji Vas najbolj obvarujejo, če hodite po razžarjenem pesku in ostrem kamnu. Lahki in udobni.

49.-

Vrsta 4435-37
Otroški platneni čevlji v sivi barvi in z gumijastim prožnim podplatom. Praktični za vsakdanjo nošnjo.

69.-

Vrsta 2145-09
Lahki in udoben ženski čevlji iz sivga platna z zaponko in prožnim gumijastim podplatom. Za malo denarja mnogo zadovoljstva.

79.-

Vrsta 3925-03
Za gospodinje: Praktični polčevlji iz črnega boksa in vzdržljivim podplatom. Udobni so in poceni. Za gospodinjo, ko gre na trg in delo.

99.-

Vrsta 0167-00
Čizme iz močne mastne kože z gumijastim podplatom in peto. Za dober material jamčimo. Za delo na polju in vsak štrpaci.

129.-

Vrsta 3967-22
Udoben čevlji široke oblike iz močnega boksa, z usnjatim podplatom kovani ali z gumijastim podplatom za isto ceno.

99.-

Vrsta 2927-15
Okusni moški polčevlji iz rjavega telečjega boksa in močnim usnjatim podplatom. Udobna oblika da čevlju posebno eleganco.

199.-

Vrsta 9637-21
Moški polčevlji v črni ali rjavi barvi, z močnim in vzdržljivim usnjatim podplatom. Eleganten in soliden čevlji za vsak dan.

Pri nas dobite dobre in cenene nogavice: moške Din 5.—, otroške Din 7.—, ženske Din 19.—.

Hermann Suderman:

GOSPA SKRB

Roman

»Kdo?«

»Moj — moj — moje imetje.«

Kjer se je nekaj dvigala zgradba Heidehafa, se je zdaj širila le ploska ravan, samo posamezna drevesa so stezala borno vejevje v zrak.

Ni se mogel navaditi na ta pogled in je pokrnil obraz z rokami, po telesu ga je tresel mrzličan mraz.

»Ne bodi žalosten,« je prosila, »papa ni hotel dati znova postaviti, dokler ne bi ti odredil, kakor misliš...«

»Pridi,« ji je dejal.

»Prosim, prosim, ne,« je odvrnila, »tam ni kaj videti — razen nekaj kupčkov sipa — drugič, kadar ne boš tako razburjen...«

»Kje bom pa spal?«

»V isti sobi, kjer si se rodil... Dala sem jo urediti zate in postaviti vanjo pohištvo tvoje matere. Ali moreš zdaj še reči, da si izgubil dom?«

Hvaležno ji je stisnil roko, ona pa je pokazala na brinje, ki ga je bil prej opazil.

»Pojdi rajši tja,« je dejala, »položil glavo na krtino in mi kaj zažvižgaj. Znaš še?«

»Če še znam?«

»Kako dolgo je že?«

»Sedemnajst let!«

»Ti ljubi Bog, tako dolgo? In tako dolgo te imam že rada in sem med tem postala stara devica... In čakala sem nate leto za letom! A ti nisi hotel ničesar videti. Končno mora vendar kdaj priti, sem si mislila, pa nisi prišel... In tako sem izgubila pogum in sem si mislila: vsiljevati se mu vendar ne moreš, morda sploh ne mara zate... Moral si priti na jasno sam s seboj... In da bi končala vse to hrepenenje, sem odgovorila bratrancu, ki je že okrog deset let vrtorepil krog mene. Kolikokrat me je spravil v smeh, in tako sem začela misliti, da bi — a o tem tiho — in je vzdrhtela. »Pridi, leži, — žvižgaj!«

Zmajal je z glavo in z roko molče pokazal čez ravan, kjer so na obzorju tri samotne smreke stezale hrapave roke v nebo.

»Tja!« je rekel. »Ne bom imel miru, dokler nisem bil tam.«

»Prav imaš,« je odgovorila in za roke se držeč sta šla med cvetočim resjem, po katerem so rojile divje čebele z zaspanim brenčanjem.

Ko sta stopila na grobišče, je od »bele hiše« sem zadonel opoldanski zvon. Dvanajstkrat je udaril, ostro, kratko, lahen jek zdrhtel po ozračju in potem je bilo spet tiho, le laho brenenje in petje se je predlo dalje. —

Materin grob je bil ostro zarasel z bršljanom in z divjo mirto, ob vzglavju je dvigal lučnik svoj žareči cvetni vrh. — Med listjem so lazile rjaste mravlje in martinček je odšuštel nekam v zeleno globino.

Molče sta stala ob grobu in Pavel je trepetal. Nič si ni upalo motiti svete tišine.

»Kam so pokopali očeta?« je vprašal končno.

»Sestri sta prepeljali truplo na Lotkeim,« je odgovorila Elsbeth.

»Dobro,« je odvrnil, »svoj živ dan je bil sam, pa naj bo še v smrti. Toda jutri pojdeva k njemu.«

»Ali se boš kaj oglasil pri sestrah?«

Odkimal je žalostno. — Nato sta se spet pogreznila v molk. Podpiral si je glavo z rokami in jokal.

»Ne joči,« ga je tolažila, »saj ima zdaj vsak od vas svoj dom.« In potem je vzela zavojček, ki ga je držala pod pazduho, odvila beli papirnati ovoj, in tisto kar je prinesla na dan, je bila stara pisanka z raztrganimi platnicami in orumenelimi listi.

»Poglej, to ti pošilja ona,« je dejala, »in te pozdravlja.«

»Odkod imaš to?« je vprašal prestrašeno, zakaj spoznal je bil materin rokopis.

»Ležalo je v starem predalniku, uprlo se je bilo med predal in steno. Zdi se mi, da je ležalo vse od njene smrti.«

Potem sta skupaj sedla na grob, položila knjigo medse na njena kolena in začela prebirati. Zdaj se je dobro spominjal, da je Kati tedaj, ko jo je presenetil pri ljubem, govorila o pesmarici, ki da jo je baje imela mati; a nikdar ni imel toliko poguma, da bi jo povprašal o tem, ker ni hotel oživljati sitnega spomina na tisto uro.

Vse vrste pesmi so se nahajale v zvezku; nekatere so bile napisane s tekočimi potezami, poleg njih so bile druge napol prečrtane in z opombami na robu. O teh se je zdelo, da jih je zapisala po spominu ali pa, da jih je mogoče spesnila sama. — Med njimi je bila tudi tista o pevcu, ki jo je mati pripovedovala tisti večer.

In potem je prišla ena, ki se je glasila takole:

Zaspi, otrok; otrok zaspi,
saj mamica pri tebi bdi,
da v zlati sen bi nihnil.

Zaspi!

Še zvonček, ki mehko ubran
pozvanja čez večerno plan,
bo kmalu, kmalu utihnil.

Zaspi!

Zaspi otrok; otrok zaspi!
Po dvoru mesec se smeji
in lipam pripoveduje —

Zaspi!

o knežnji in pastirčku,
o zlatih oknih vrh gradu; —
a listje v vetru vzdihuje.

Zaspi!

Zaspi otrok; otrok zaspi!
Za mejo šipek tvoj brsti,
o gaju in gričih sanja.

Zaspi!

Še ptička tam od okenca
na posteljo ti živketa
in trudne perotke sklanja.

Zaspi!

Zaspi otrok; otrok zaspi!
Saj mamica pri tebi bdi
in čaka in čaka tesno;

Zaspi!

Kak teče čas, a mati bdi;
že bije, bije polnoči,
morda zdaj očka prišel bo.

Zaspi!

Nato je prišla druga pesem:

Nekdaj sem vedel za presrčno, srčkano dekle,
sama na zeleni gmajni, da ji srce je
in hoče ljubezni;
vse dolge dneve in noči skozi okence strmi,
da bi si kmalu izzrla prelepe sinje oči,
saj bi rada ljubezni — — —

Po poti jezdi mlad konjik, svetel, držak,
in vpraša: »Kaj ti je dekle, pogled čuden in težak?«
»Ker bi rada ljubezni!«

On v smeh: »Dekle neumno, kar meni brž v roke,
poglej, pri meni se leži toplo in voljno kot le kje,
in tu je ljubezni!«

»O ljubi, če bi vedel, kako mi je hudó!
Saj vzemi, vrgaj me, ubogo, ubogo deklico,
a daj mi ljubezni!«
Ko se je na belih grudih spočil do milega,
ji je dejal: »Porednica, da nisi vedela?
Tako je v ljubezni!«